Mattias Hellström
7.10.2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta:
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_119+2024.aspx

Eduskunnan talousvaliokunnan pyydettyä lausuntoa otsikon asiassa Neste Oyj lausuu seuraavaa:

Nesteen yleiset huomiot koskien HE luonnosta

ETS2 ei yksin ole riittävä ohjauskeino liikenteen ja Suomen taakanjakosektorin 2030-päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi. Suomi tarvitsee myös tasaisesti nousevan jakeluvelvoitteen.

ETS2:n rooli 2030-luvulla

Sektorikohtaiset päästövähennysmekanismit, kuten tieliikenteen jakeluvelvoite, ovat tehokkaita ja ennustettavia keinoja päästä päästövähennystavoitteisiin. Liiallista päällekkäistä ohjausta on vältettävä, joten ETS2:n jatkamisen (2030-luvulla) sijasta energiaverodirektiivi tulisi saada päivitettyä ja CO2-vero-ohjausta lisättyä koko EU-tasolla.

Soveltamisala

Suomessa on tulkittu valmisteverovelvollisten toimijoiden olevan direktiivin velvoittamia yhteisöjä. Neste tukee hallituksen ehdotuksen mallia, jossa soveltamisala on laaja, koska kapea soveltamisala ei nykyisellä polttoaineenjakelulla ole mahdollista toteuttaa ilman merkittäviä ja kustannustehottomia muutoksia polttoaineiden jakeluun.

Fyysisesti eriytetyt polttoainevirrat eivät ole mahdollisia usein jo huoltoasemien tilanpuutteen vuoksi, mutta erityisesti siksi, että ne vaatisivat suuria investointeja koko polttoaineiden logistiikkaketjuihin terminaalien varastosäiliöistä ja jakeluautoista huoltoasemien lisäsäiliöihin ja polttoainepumppuihin.

Nämä investoinnit eivät olisi järkeviä tilanteessa, jossa polttoaineiden myyntimäärät tulevat laskemaan sähköistymisen ja myös vuonna 2035 tulevan uusien kevyiden polttomoottoriajoneuvojen myyntikiellon vuoksi.

Valtionhallinnon on sitten niin haluttaessaan luotava jälkikäteiseen hintavaikutuksen hyvittämiseen perustuva malli.

Lakiehdotuksen nimen perusteella laki koskisi fossiilisia polttoaineita. Laista tulee käydä yksiselitteisesti ilmi, mitkä polttoaineet kuuluvat lain soveltamisalaan. Mikäli päästökauppa koskee ainoastaan fossiilisia polttoaineita, fossiilisuuden käsite tulee määritellä laissa. Lisäksi tulee selventää, miten lakia sovelletaan tuotteisiin, jotka sisältävät sekä fossiilisia että uusiutuvia komponentteja, tai miten kohdellaan esimerkiksi eettereitä, jotka jo sellaisenaan ovat osittain fossiilista ja osittain uusiutuvaa tuotetta. Määrittely on hyvä sitoa esimerkiksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetussa laissa säädettyihin kestävyyskriteereihin ja niiden täyttymisen osoittamiseen, kuten lakiehdotuksen 11 §:ssä on tehty.

Mattias Hellström
7.10.2024

Vähimmäismäärä

Ehdotetun lain perusteella velvoite tulisi tiettyjä loppukäyttäjiä lukuun ottamatta koskemaan kaikkia niitä toimijoita, jotka luovuttavat polttoon käytettäviä polttoaineita kulutukseen.

Lakiehdotuksen mukaan säänneltynä yhteisönä ei kuitenkaan pidetä polttoaineen loppukäyttäjää/loppukuluttajaa, joka käyttää polttoaineen itse ja jonka vuotuinen polttoaineenkulutus on enintään 1 tonni hiilidioksidia. Loppukäyttäjien asemaa helpottaa osaltaan mahdollisuus sopia päästökaupan velvoitteiden siirtämisestä lakiesityksen 5 §:n mukaisesti.

Nesteen näkemyksen mukaan jonkinlainen alaraja olisi hyvä saada koskemaan myös muita polttoaineiden kulutukseen luovuttajia kuin tuotteiden loppukäyttäjiä, sillä rajaus ainoastaan loppukäyttäjiin tuo velvoitteen piiriin toimijoita, joiden kulutukseen luovuttamien polttoaineiden määrät ovat tosiasiallisesti hyvin pieniä.

Hyvitykset niille yritysmuotoisille toimijoille, joiden käyttämä polttoaine tulee soveltamisalan piiriin

Direktiivi mahdollistaa hyvitysten myöntämisen kansallisen laajennuksen myötä päästökaupan piiriin tuleville sektoreille. Esityksellä ei säädettäisi mahdollisista hyvityksistä, vaan ne tulee valmistella omana hankkeenaan ennen päästökaupan hinnoittelun alkamista vuonna 2027.

Jälkikäteinen hyvitys olisi käytännössä mahdollista toteuttaa usealla eri tavalla. Päästökauppadirektiivin mukaisesti jäsenvaltio voi käyttää tuloja taloudellisen korvauksen myöntämiseen polttoaineiden loppukuluttajille tapauksissa, joissa ei ole ollut mahdollista välttää päästöjen kaksinkertaista laskentaa tai joissa on palautettu jakelijoiden päästökaupansoveltamisalaan kuulumattomia päästöjä vastaavia päästöoikeuksia

Hyvitysmalleista Neste ei kannata arviomuistiossa ensimmäisenä listattua mallia (“Hyvitykset valikoiduille toimijoille päästöoikeuden hintaan perustuen“), koska se todennäköisesti aiheuttaisi muutoksia ja hallinnollista lisätaakkaa polttoaineiden jakelijoille ja voisi entisestään nostaa ETS2:sta aiheutuvia polttoaineiden hintoja. Mallissa sisällytettäisiin soveltamisalaan kaikki yleisen päästökauppajärjestelmän ulkopuoliset polttoaineet ja hyvitettäisiin fossiilisten polttoaineiden päästökaupasta johtuva hinnan korotus jälkikäteen soveltamisalaan kuulumattomille polttoaineenkäyttäjille.

Yksityishenkilöiden esim. vapaa-ajan vesiliikenteessä käyttämää polttoainetta koskevat palautukset olisivat hallinnollisesti erittäin työläitä ja niissä voidaan arvioida olevan merkittävät väärinkäytöksen riskit. Vaihtoehtoisesti väärinkäytösten ehkäisemiseen suunnattuun viranomaisten valvontatyöhön tarvittaisiin merkittävät resurssit. Tämänkaltaisia polttoaineen loppukäyttäjiä on mm. vapaa-ajan vesiliikenteen tapauksessa yli puoli miljoonaa, ja käytetyt polttoainemäärät ovat tyypillisesti vuositasolla varsin pieniä. Hallinnollisen työn määrä sekä hakijoille että viranomaiselle olisi tällaisessa järjestelmässä suuri. Lisäksi hyvitysten valvonta olisi työlästä ja haastavaa.

Muut listatut vaihtoehdot eli jälkikäteiseen kompensaatioon perustuvat hyvitysmallit ovat kannatettavampia ja niistä tulisi valita vähiten lisähallintoa ja -kustannuksia aiheuttava toteutustapa.

Mattias Hellström
7.10.2024

Lisätietoja:

Mattias Hellström

Public Affairs Manager

Neste Oyj